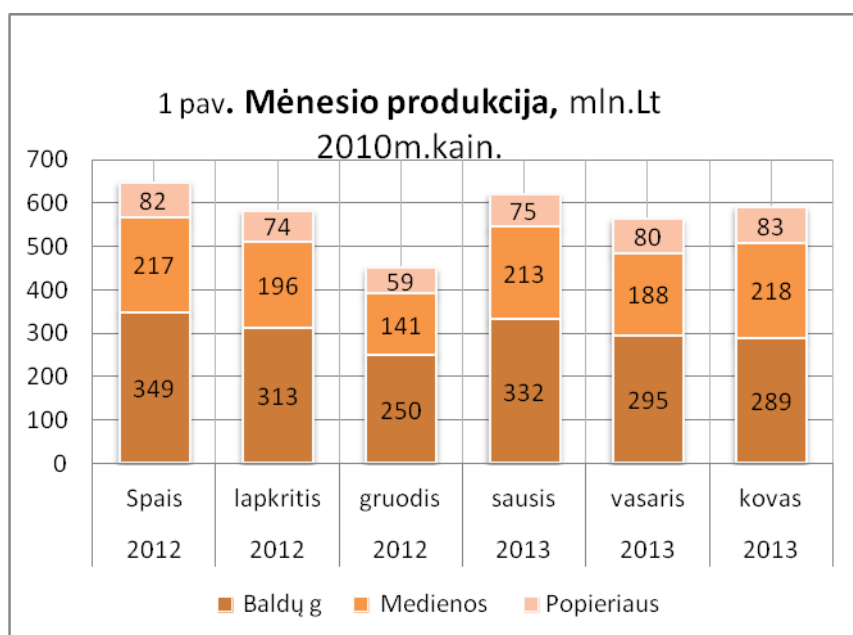

Medienos sektorius 2013m. pradžioje

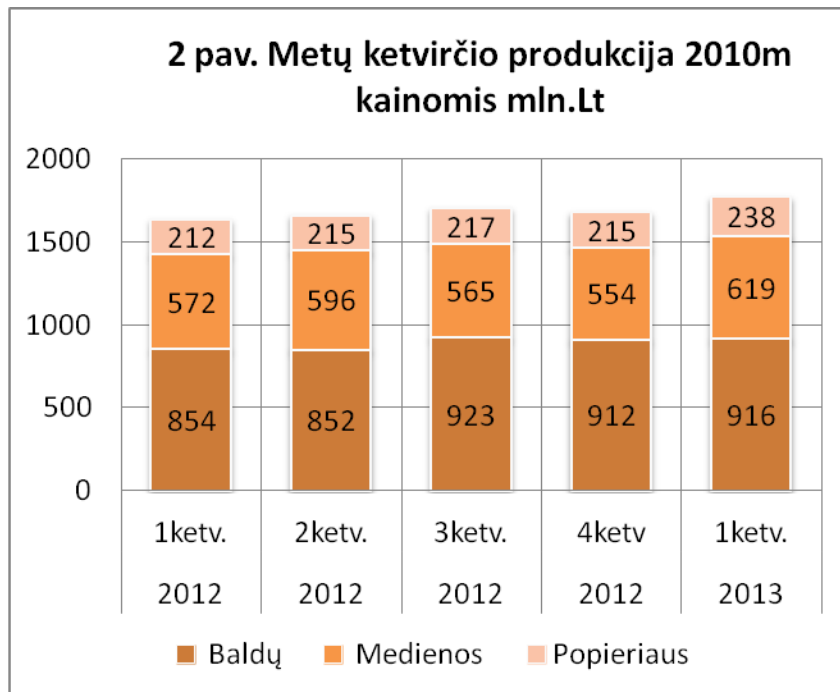
Prof.dr.Antanas Morkevičius

Kaip ir kiekvieni nauji, 2013m. atnešė ir kai kurių naujų medienos sektoriaus raidos tendencijų: nebesimato, anksčiau buvusio, nuoseklaus gamybos augimo(1 pav.). Žiūrint atskirų mėnesių buvusią produkciją du pastaruosius ketvirčius akivaizdžiai mažėjo baldų gamyba. Ypač didelis jos nuosmukis buvo metų pabaigoje, gruodžio mėnesį. Žiūrint atskirų metų ketvirčių gamybą (2 pav.) to nuosmukio jau taip ryškiai nesimato.

Akivaizdu (1 lentelė) ir tai, kad, baldų gamyba bus ženkliai sumažėjusi pirmiausia dėl vienoje iš didžiausių, įmonėje „Vilniaus Baldai“ buvusios gamybos pertvarkos problemų. Čia 2013 m. pirmojo ketvirčio pardavimai buvo 40% mažesni nei 2012 m. to paties laikotarpio. Skelbiama, kad 2013 metų pirmąjį ketvirtį bendrovėje vyko anksčiau planuota produkcijos asortimento kaita. Sėkmingai pradėta nauja vaikų kambario baldų „Flaxa“ gamyba. Įmonėje buvo atliekami kai kurie reikšmingi techniniai ir technologiniai pertvarkymai, būtini naujų gaminių įsisavinimui bei ruošiami kitų naujų gaminių gamybai, kuriuos planuojama gaminti antrąjį šių metų ketvirtį. Bendrovė buvo tinkamai pasiruošusi minėtiems pertvarkymams, todėl, pastebimai sumažėjus gamybos ir pardavimų apimtims, įmonės veikla išliko pakankamai pelninga. Antrą šių metų ketvirtį bendrovė tikisi pasiekti anksčiau buvusį gamybos lygį, jau suformavo papildomas darbo pamainas. Matyti ir tai, kad dauguma kitų baldus gaminančių įmonių dar dirbo pakankamai sėkmingai. Atgijo biuro baldus gaminančios įmonių grupės „Narbutas“ veikla, jos konsoliduotos pajamos praėjusiais metais vėl pasiekė 41,2 mln. Lt, buvo 31% didesnės nei 2011 m. Įmonių grupės pardavimai praėjusiais metais augo tiek vidaus, tiek užsienio rinkose, beveik 90% „Narbuto“ produkcijos buvo eksportuota į Latviją, Belgiją ir Norvegiją. „Narbuto“ pajamos Lietuvoje praėju-

siais metais augo 55%. Įmonių grupė šiemet tikisi dar aktyvesnio vidaus rinkos atsigavimo, ma-
to, kad grįžta seni klientai, norintys atsinaujinti biurus, kuriasi nauji verslo centrai, steigiasi nau-
jos įmonės, todėl vietos rinkoje šiemet laukiama daugiau nei 50% didesnės biuro baldų paklau-
sos. Taip pat pranešama, kad šiemet pagrindinės Narbuto įmonės eksporto kryptys bus Rusija
(joje parduodama apie 32% produkcijos), Jungtinė Karalystė ir Airija (29%), o apskritai ši įmonė
biuro baldus jau vėl parduoda net 26 užsienio šalyse.

1 lentelė. Kai kurių įmonių produkcija, mln.Lt

	sausis-kovas,	
	2012	2013
Boen Lietuva	78,4	75,1
Freda	66,3	66,3
Vilniaus baldai	58,8	35,1
Klaipėdos mediena	55,9	59,5
Klaipėdos baldai	46,2	48,8
Grigiškės	25,6	32,5
Klaipėdos kartonas	32,1	32,1
Šilutės baldai	22,1	26,7
Sakuona	18,0	21,1
Likmerė	13,6	13,1
Kauno baldai	7,3	11,0
Baldai jums	7,2	7,5

Laukiama, kad Lietuvoje artimiausiu metu dar gali išaugti ir parketo gamyba. Kietaviškėse didžiąją dalį savo produkcijos gaminanti norvegų parketo kompanija „Boen“ jungiasi su kita panašios specializacijos rinkos lydere – šveicarų „Bauwerk Parkett“. Taip bus siekiama sukurti antrą pagal dydį Europoje parketo gamintoją „Bauwerk Boen“. Ši sандorį dar turės patvirtinti konkurencijos tarnybos. Per praėjusius metus abi šios kompanijos pagamino 8 mln. m² grindų dangos, turėjo 1400 darbuotojų (pusė jų– Lietuvoje), pardavimai sudarė 230 mln. EUR. Abi kompanijos dabar veikia skirtingose rinkose, o jų susijungimas jau pripažintas abipusiai naudingu. „Boen Lietuva“ dabar gamina didžiąją dalį norvegų kompanijos produkcijos.

Metų pradžioje sėkmingai dirbo ir gerai žinoma medinių langų ir durų gamintoja UAB „Roda“, pernai suradusi naujus klientus Rusijoje ir Prancūzijoje. Rusijai gaminami langai ir lauko durys daugiausia iš maumedžio medienos. Jau dvi Rusijos įmonės tapo „Rodos“ atstovais. Nors pardavimai šioje šalyje kol kas nedideli, bendrovė viliasi, kad ateityje jie augs. Pernai rudenį „Roda“ laimėjo konkursą ir šiuo metu gamina langus 8 daugiaaukščiams Paryžiaus namams. Įmonė eksportuoja beveik visą savo produkciją. Pagrindinė pardavimų rinka jau keletą metų buvo Danijoje. Ten buvo parduodama 80%. „Rodos“ gaminių. Be Danijos, Rusijos ir Prancūzijos bendrovė eksportavo langus ir duris į Norvegiją ir Švediją. Pranešama, kad įmonė jau derasi dėl bendradarbiavimo su Italija ir Ispanija. Pernai „Roda“ savo pajėgumų didinimui investavo 3,1 mln. Lt. Pilnai buvo įrengtas naujas 1,7 tūkst. m² gamybinis pastatas, „Rodos“ gamybinis plotas išaugo iki 15 tūkst. m². Bendrovė taip pat įsigijo modernią dažymo liniją, daug kitos naujos įrangos. Pernai „Rodos“ apyvarta pasiekė 16 mln. litų, 70 % produkcijos sudarė langai, 30 % – durys. Įmonė turėjo 110 darbuotojų.

Tikimasi, kad daug auganti ir perspektyvi bus naujai modernizuota baldų gamybos įmonė „Germanika“. 2011m. jos apyvarta buvo 55mln.Lt., o 2012m. jau 99 mln.Lt. Šiomet gamyba čia turėtų išaugti iki 150mln.Lt. Bendrovė dar 2010 m. buvo laimėjusi švedų IKEA koncerno skelbtą miegamojo komplektams gaminti konkursą, pernai investavo 36 mln. Lt į „vilktyjų“ korpusinių baldų gamybos liniją, o pasirašyta penkerių metų trukmės sutartis leidžia tikėtis per šį laikotarpį pagaminti ir parduoti produkcijos net už 750 mln. Lt.

2 lentelė. Atskirų medienos prekių gamyba

	2012 spalis	2012 lapkritis	2012 gruodis	2013 sausis	2013 vasaris	2013 kovas
Klijuota fanera,tūkst. m ³	3,5	3,6	3,2	3,8	3,2	3,5
Medienos smulkinių plokštė, tūkst.m ³	42,3	58,2	51,8	56,1	52,7	55,9
Medienos plaušų plokštė, mln.m ²	1,6	1,6	1,0	1,6	1,5	1,3
Langai ir jų rėmai, tūkst.	12,3	12,5	7,4	6,7	8,1	8,6
Popierius ir kartonas, tūkst,t	10,4	9,3	9,9	9,4	9,2	10,2
Raukšlytas kartonas, tūkst.t	6,4	8,5	7,6	8,9	8,6	8,8

Popieriaus produkcijos gamyba, nors ir nežymiai, tačiau kasmet dar didėja ir neabejotinai didžiausias vaidmuo čia tenka „Grigiškių“ įmonių grupei. 2012 metais bendrovė pasiekė 290 mln. Lt konsoliduotą pardavimų apyvartą, kuri 5,9% buvo mažesnė nei 2011 m. Aiškinama, kad taip įvyko dėl 15% kritusių kartono kainų. Šiuo metu „Grigiškės“ montuoja naują higieninio popieriaus mašiną, kurią tikisi paleisti jau 2014 metais, ir kuri turėtų padidinti gamybos pajėgumus daugiau negu dvigubai. 2013 m. planuojama pasiekti 330 mln. Lt. apyvartą o 2016-2017 metais,

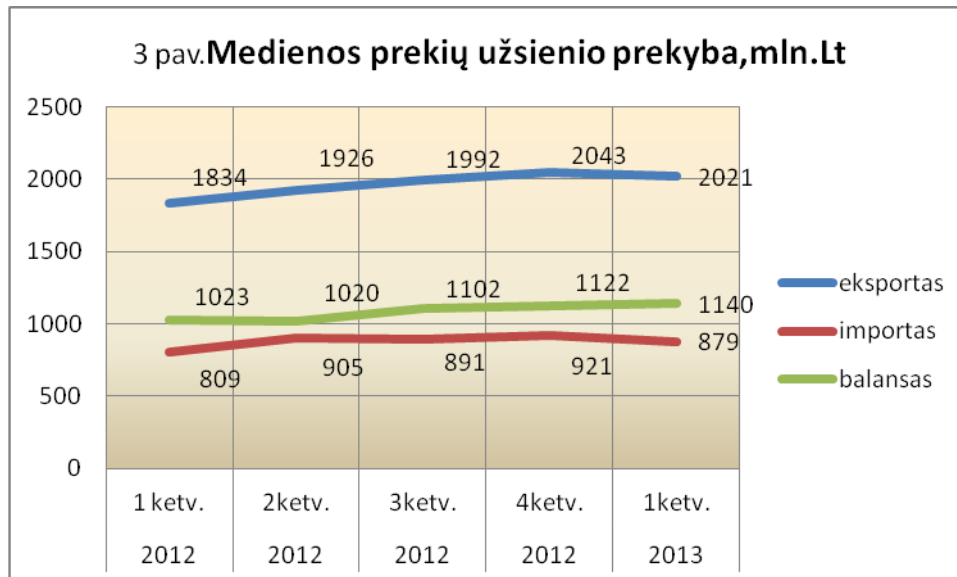
kai pilnu pajėgumu dirbs nauja popieriaus mašina, ji turėtų išaugti jau iki 500 mln. Lt. Siekiant didesnio gamybos efektyvumo statomos dvi naujos biomasės katilinės (Grigiškėse ir Klaipėdoje), kurios padės sumažinti energijos sąnaudas. Dabar AB „Grigiškės“ daugiausia savo produkcijos eksportuoja į Latviją, Estiją, Daniją, Švediją, Suomiją ir Lenkiją. Tikimasi, kad artimiausiais metais perspektyviomis higieninio popieriaus rinkomis gali būti Rusija ir Ukraina, kur tikėtinas didžiausias šios produkcijos paklausos augimas.

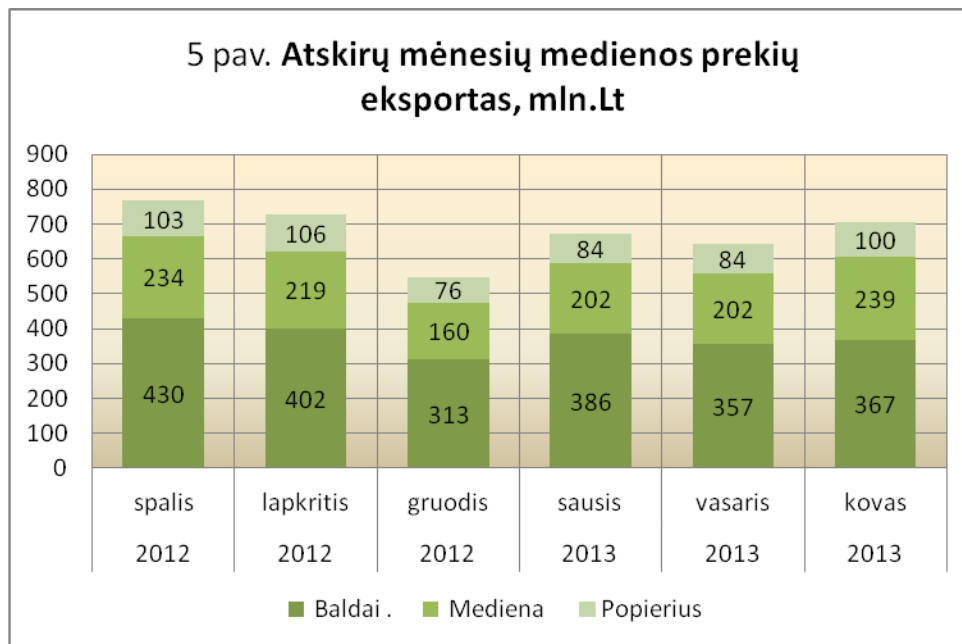
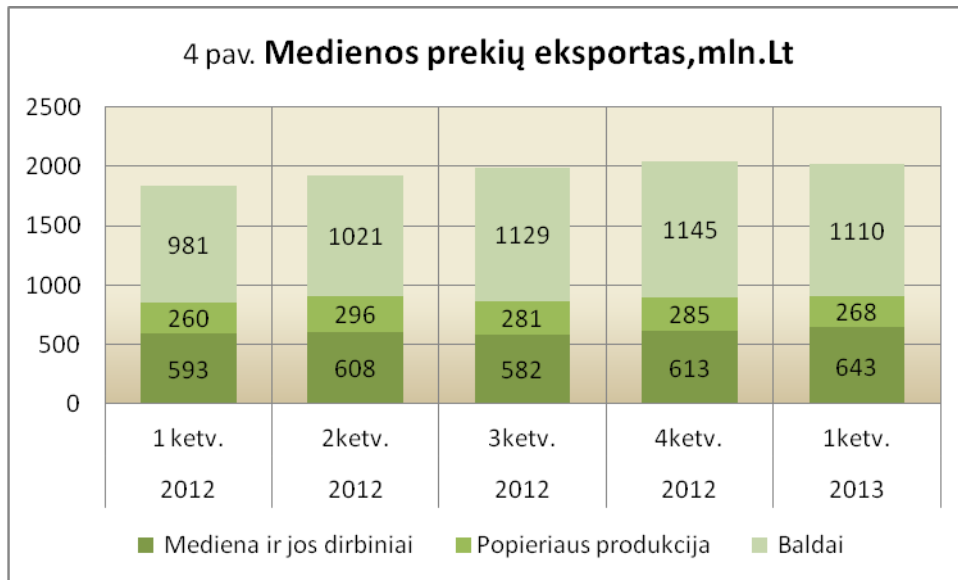
Dauguma, pirmiausia didžiųjų, Lietuvos baldų gamybos įmonių, parduodamos savo produkciją, ir toliau sėkmingai bendradarbiauja su IKEA koncernu, ir kartu yra tiesiogiai priklausomos nuo jo veiklos rezultatų. Viena ir jau nemaža 2006m. įsteigta Kauno įmonė – „**Baltic Furniture Components**“ (BFC), gaminanti fasadinius baldų komponentus (dureles), savo produkciją jau tiekia 18 stambių Europos šalių baldų gamybos bendrovių sėkmingai konkuruodama su panašiomis Lenkijos, Čekijos ir Slovakijos įmonėmis. BFC 2012m. apyvarta buvo 27 mln.Lt., šių metų pirmo ketvirčio -6,5 mln. Lt. Planuojama, kad šiemet ji turėtų išaugti jau iki 30 mln.Lt.

Didesnio apyvartos augimo tikisi ir didžiausia padėklų gamybos įmonė „Juodeliai“. 2012m. pardavusi produkcijos už 43 mln.Lt., šių metų pirmajame ketvirtyje už 15,9 mln.Lt. Planuojama, kad šiemet bus pasiekta jau 50 mln.Lt. metinė apyvarta.

Užsienio prekyba

Medienos prekių užsienio prekyboje šių metų pradžioje pasirodė kai kurių naujų reiškinių, sustojo, daug metų augęs šios produkcijos eksportas ir importas. Tuo pat metu užsienio prekybos balansas išlieka teigiamas ir dar didėjantis (3 pav.)

Visoms medienos prekių grupėms kritiškas buvo praėjusių metų gruodis (žr.3 lentelė) ir po jo dar vis neatsigaunama. Čia, kaip ir gamyboje, didelis neigiamas vaidmuo teko „Vilniaus baldams“. Lyginant su pirmuoju praėjusių metų ketvirčiu, baldų eksportas pirmajame šių metų ketvirtyje čia nukrito net 27 mln.Lt (nuo 57 iki 35 mln.Lt). Kitas neigiamas šio laikotarpio reiškinys yra vėl išaugęs žaliavų- padarinės apvaliosios medienos eksportas (4 lentelė). Be lentelėje paminėtų šalių, padarinę apvaliąją medieną Lietuva 2013m. pradžioje mažesniais kiekiais dar eksportavo į Rusiją, Prancūziją, Daniją, Estiją, Italiją ir kitas šalis. Pastaruoju metu mūsų medienos rinkoje ypač aktyvūs buvo Latvijos pirkėjai. Manau, kad geri yra baldų eksporto geografinės pokyčiai. Ženkliai didėja mūsų baldų paklausa didesnėse ir mažiau krizės patyrusiose pasaulio šalyse: Rusijoje, JAV, Švedijoje, Vokietijoje, Norvegijoje, Jungtinėje Karalystėje ir kt.

3 lentelė. Atskirų medienos prekių eksportas, mln.Lt

	2012 spalis	2012 lapkritis	2012 gruodis	2013 sausis	2013 vasaris	2013 kovas
Baldai	430	402	313	386	357	367
Popieriaus produkcija	103	106	76	84	84	100
Stalių dirbiniai	60	57	36	46	44	50
Padarinė mediena	27	26	23	31	33	40
Pjautinė mediena	35	33	27	34	32	40
Tara ir padėklai	23	22	12	21	21	21
Malkinė mediena	30	27	20	21	19	19
Kita medienos produkcija	16	19	92	28	53	69

4 lentelė. Padarinės medienos eksportas, tūkst.m³

	2012 1 ketv.	2012 2 ketv.	2012 3 ketv.	2012 4 ketv.	2013 1 ketv.
Latvija	81,6	89,2	109,6	127,4	154,6
Lenkija	97,6	68,2	70,1	65,9	91,3
Švedija	99,4	85,3	85,3	72,1	77,2
Kinija	54,0	12,7	7,5	22,0	55,9
Suomija	33,7	43,9	36,6	51,0	33,3
Vokietija	25,5	20,0	17,2	22,4	33,3
Kitos šalys	31,2	30,7	53,7	63,2	55,4
Iš viso	423	350	380	424	501

5 lentelė. Baldų eksporto geografija

	2011 1 ketv.	2012 1 ketv.
Švedija	127	146
Vokietija	112	144
Rusija	60	106
Norvegija	66	86
Jungtinė Karalystė	63	80
Prancūzija	55	61
Danija	61	59
Jungtinės Valstijos	28	58
Nyderlandai	51	44
Latvija	14	29
Lenkija	28	29
Italija	28	27

Vykdydama energetinius įsipareigojimus Europos Sąjungai, Lietuva iki 2020 m. privalės ne mažiau kaip 23 % centralizuotai tiekiamos šilumos gaminti iš vietinių atsinaujinančių energetinių

išteklų ir pirmiausia panaudoti šiam tikslui daugiau medienos kuro. Jau skelbiama, kad šiam tikslui galima utilizuoti ir panaudoti iki 9,6 mln. m³ medienos masės. Dabar šilumai gaminti kasmet sunaudojama apie 4,5-5 mln. m³ medienos. Šiluminei energijai gaminti lig šiol nepanaudojami kelmai ir šaknys (jie sudaro apie 22 % medienos stiebo masės). Mažai surenkama šakų jaunuolynų valymo ir kitokių medienos atliekų. Tikimasi didinti tarpinius medienos kirtimus. Labai aktyvūs tapo būsimoji biologinio kuro rinkos dalyviai, atsirado tokio kuro biržos ir kitos naujos institucijos jau suspėjusios už aktyvią medienos kuro pasiūlą apdovanoti pirmiausia Generalinės urėdijos vadovus. Neabejotina, kad geresnis, intensyvesnis tikro medienos kuro panaudojimas bus visapusiškai naudingas ir tikrai nepakenks padarinės medienos rinkai, nebent vėl kas nors bus papildomai apdovanotas, o kai kas ir nubaustas už galimus perlenkimus.

Energetinis medienos panaudojimas, 1000m³

	2009	2010	2011
Pagaminta	5 096,0	5 089,5	4 994,6
Importuota	240,5	244,8	561,3
Eksportuota	573,9	622,2	662,3
Snaudota	4 777,6	4 766,2	4 644,3

 Apžvalgai panaudota Lietuvos statistikos departamento, Asociacijos „Lietuvos mediena“ ir atskirų įmonių skelbta informacija.

.

.

»

.

.